

nder the Alien Act from the Pavel Rieger, Pavel Mates

Zákon o základních registrech – přínos k rozvoji e-governmentu

Úvodem

Na téma e-governmentu bylo v posledních letech u nás napsáno již jen těžko evidovatelné množství statí, článků v odborném tisku ba i monografií¹⁾. Mezi jejich autory panuje vzácná shoda v tom, že vedle předpokladů technických a ekonomických je nezbytné vytvořit potřebný právní základ.

Za historicky první zákon v této oblasti lze zřejmě označit zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu²⁾, po něm ještě v témže roce následoval zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy (dále jen „zákon o ISVS“). Úprava zákona o elektronickém podpisu byla promítnuta do příslušných procesních předpisů tím, že byla stanovena možnost činit elektronická podání a také doručování. V praxi se však tyto formy příliš neuplatnily. Těžko říci, zda hlavní podíl na tom měla neochota ze strany orgánů veřejné moci přizpůsobit se novým trendům nebo problémy spojené se získáváním a využíváním elektronického podpisu či snad ještě další komponenty. K úspěšnějším projektům lze řadit elektronické služby České správy sociálního zabezpečení a dále vytvoření možnosti činit elektronicky daňová podání. Častou překážkou elektronizace úředních agend byla nutnost dokladování různých skutečností pomocí dokumentů v listinné podobě, které nebylo možné opatřit elektronicky, anebo jejich získání v elektronické podobě bylo krajně nepohodlné.

Na druhé straně si nelze nepovšimnout, že existovaly i trendy opačné, směřující k prosazování moderních technologií. Průlomovým byl v tomto směru judikát Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 455/06 ze dne 27. 11. 2008, který s odkazem na právo přístupu k soudu a rovné zacházení podle článku 36 odst. 1 Listiny základ-

¹⁾ Jen opravdu namátkou např. POLČÁK, R. *Právo a evropská informační společnost*. Acta Universitatis Brunensis Iuridica No 344. Brno: Masarykova univerzita, 2009. 202 s.; MATES, P. – SMEJKAL, V. *E-government v českém právu*, Praha: Linde, 2006. 240 s.; POLČÁK, R. – Czech Legal Reflection of the Concept of Information Society. HURDÍK, J. – POLČÁK, R. – SMEJKALOVÁ, T. *Czech Law in European Regulatory Context*. München: Verlag Medien und Recht, 2009, str. 143 – 161.

²⁾ K jeho provedení bylo vydáno nařízení vlády č. 495/2004 a vyhláška č. 496/2004 Sb., o elektronických podatevnách. Vynechat nelze také zák. č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, který vytváří základ pro ochranu práva na soukromí v prostředí, kde jsou osobní údaje zpracovávány automatizovaně.

ních práv a svobod, resp. článku 6 odst. 1 Evropské úmluvy, prohlásil za rovnocenné podání v listinné i elektronické podobě³⁾.

Dalším klíčovým předpisem v této oblasti se stal zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, zvaný E-Government Act, který ve stručnosti řečeno, stanovil prioritu elektronického doručování a umožnil konverzi dokumentů z elektronické podoby do papírové a naopak, přičemž obě formy prohlásil za zcela rovnopravné⁴⁾.

Jedním z hlavních nedostatků informatizace české veřejné správy byla done-dávna **nízká míra integrace informačních systémů**. Jednotlivá pracoviště měla zpravidla svou vlastní databázi, ve které byly evidovány pouze údaje za územní obvod tohoto pracoviště. V 90. letech bylo velmi problematické integrovat dokonce i informační systémy úřadů umístěných ve stejném městě⁵⁾. Z podobných, převážně technických důvodů dlouho neměly orgány veřejné moci k dispozici téměř žádné databáze, které by obsahovaly úplné a v daném okamžiku aktuální údaje za celé území České republiky⁶⁾.

Situace v té době neumožňovala spuštění projektu kontaktních míst veřejné správy (Czech POINT) se službou vydávání ověřených výstupů, tj. listin, které vznikly převodem výstupu z informačního systému veřejné správy z elektronické do listinné podoby, z několika veřejných registrů za celé státní území. Nutnou podmínkou ke zřízení této služby totiž bylo vytvořit předně soustavu garantova-

ných informací a dále zkrátit intervíz uživatelů jednotek, aby aktuální dle Tepřve za této podmínek je tech vydávalo ověřené výstupy za užer

Obdobným způsobem se urychlily pořízených na různých katastrálních pořízených různými rejstříkovými vedenými databáze s daty aktuálními ze ověřených výstupů (např. z živnostníku trestů) v rámci sítě Czech POINT připravovaný zákon č. 111/2009 Sb. jehož základě je zajištěna existence hat a být využívány jak orgány veř

Teoretické základy konceptu zá

Jednotlivé instituty, které jsou po nich registrovány, nejsou vesměs novinkou literatuře již dříve⁷⁾. To, co čini základní registrů⁸⁾. Postupně se v

- registry obyvatel,
- registry právnických osob a pod.
- registry prostorové identifikace.

K nim byl posléze přidán ještě r byly vedeny největší diskuse.

Požadavek na zřízení právě těch veřejných správ, která potřebuje pro vlastníků, právnických osobách, podí

Jedním z východisek filozofie zákonu je mezi údaji v nich obsaženými existují v registru podnikajících fyzických v registru obyvatel, bydlí na určité a parcele a zároveň se dá přiřadit k

³⁾ Viz např. SMEJKAL, V. a kol. *Právo informačního a rozšířeného vydání*. Praha: C. H. Beck, 2009.

⁴⁾ P. Toth již roku 1993 upozornil na význam rozvoje ISVS: registr obyvatel, registr ekcík, TOTH, P. *Informační systémy státní správy*, 1993, str. 55 – 61. ISBN 80-7079-720-9, *Státní správa a samospráva*, 1993.

⁵⁾ Viz k tomu SOUKUP, M. Podání účastníka řízení podepsané zaručeným elektronickým podpisem. In *Právní rádce*, 2009, roč. XVII., č. 7, str. 61 – 64.

⁶⁾ Je třeba dodat, že již § 11 odst. 2 zákona o elektronickém podpisu přiznal písemnostenem orgánů veřejné moci v elektronické podobě označeným elektronickou značkou založenou na kvalifikovaném systémovém certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb nebo podepsané uznávaným elektronickým podpisem stejné právní účinky jako mají veřejné listiny vydané těmito orgány. Podrobněji k tomu viz LECHNER, T. Postavení elektronického dokumentu v českém právu. In *Správní právo*, 2009, roč. XLII., č. 3, str. 164 – 181.

⁷⁾ Například v Brně během 90. let opakován selhaly pokusy o propojení informačních systémů mezi magistrátem a úřady městských částí. Citované dílo uvádí, že se v tomto případě nejdalo o pochybení při budování brněnské páteřní sítě, ale spíše o obecný problém této doby. Jednotlivé úřadovny se nacházely v různých budovách, což byla v té době těžko překonatelná překážka.

WOKOUN, R. – MATES, P. (eds.) *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha: Linde, 2006, str. 68.

⁸⁾ Ještě roku 2006 vedly živnostenské úřady 242 oddělených živnostenských evidencí. Údaje z těchto oddělených evidencí byly replikovány do společné databáze zpravidla jen jednou za 3 měsíce. Údaje ve společné celostátní databázi tehdy nebylo možné považovat za zcela aktuální. Zcela aktuální výpis z Registru živnostenského podnikání mohl vydat pouze živnostenský úřad, v jehož územním obvodu měla podnikající osoba své sídlo nebo bydliště. Živnostník mohl tehdy pro ověřené výpisy využít pouze jediné výdejní místo.

KRATINOVÁ, J. Ústřední evidence podnikatelů. In: *Sborník konference Internet ve státní správě a samosprávě 2005*, Hradec Králové. 5. – 6. 4. 2005, str. 97 – 99. Praha: Triada, 2005.

é úmluvy, prohlásil za rovno-
l zákon č. 300/2008 Sb., o elek-
umentů, zvaný E-Government
u elektronického doručování
doby do papírové a naopak,
).

ské veřejné správy byla done-
nou. Jednotlivá pracoviště měla
ovány pouze údaje za územní
blematické integrovat dokonce
městě⁵. Z podobných, převáž-
ejné moci k dispozici téměř
ném okamžiku aktuální údaje
ných informací a dále zkrátit interval aktualizace dat, realizovaný z úrovně dílčích
územních jednotek, aby aktuální data byla dostupná všem územním pracovištím.
Teprve za těchto podmínek je technicky možné, aby libovolné územní pracoviště
vydávalo ověřené výstupy za území celého státu s aktuálními údaji.

Obdobným způsobem se urychlily intervaly replikace dat katastru nemovitostí
pořízených na různých katastrálních pracovištích či dat obchodního rejstříku
pořízených různými rejstříkovými soudy. Po vytvoření permanentně aktualizo-
vané databáze s daty aktuálními za celé státní území bylo možné spustit vydávání
ověřených výstupů (např. z živnostenského rejstříku, obchodního rejstříku či rejs-
tríku trestů) v rámci sítě Czech POINT. Klíčovým momentem se však stal dlouho
připravovaný zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech (dále „zákon“), na
jehož základě je zajištěna existence databází s ověřenými údaji, které mohou obí-
hat a být využívány jak orgány veřejné moci, tak i jejich adresáty.

Teoretické základy konceptu základních registrů

Jednotlivé instituty, které jsou používány, resp. vysvětlovány v zákoně o základ-
ních registrech, nejsou vesměs nové a používaly se jak v právních předpisech,
tak literatuře již dříve⁷. To, co činilo problém, bylo stanovení počtu nezbytných
základních registrů⁸. Postupně se vykristalizovaly tři typy, a to:

- registry obyvatel,
- registry právnických osob a podnikajících fyzických osob,
- registry prostorové identifikace.

K nim byl posléze přidán ještě registr práv a povinností, o jehož nezbytnosti
byly vedeny největší diskuse.

Požadavek na zřízení právě těchto základních registrů vychází z požadavků
veřejné správy, která potřebuje pro svou činnost aktuální údaje především o oby-
vatelích, právnických osobách, podnikatelských subjektech a nemovitostech.

Jedním z východisek filozofie základních registrů a jejich právní úpravy je to,
že mezi údaji v nich obsaženými existují souvislosti. Např. podnikatel evidovaný
v registru podnikajících fyzických osob je zároveň fyzickou osobou uvedenou
v registru obyvatel, bydlí na určité adrese, toto adresní místo se nachází na určité
parcele a zároveň se dá přiřadit k několika hierarchickým jednotkám územní-

⁷ Viz např. SMEJKAL, V. a kol. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. 2., aktualizo-
vané a rozšířené vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, str. 227.

⁸ P. Toth již roku 1993 upozornil na význam tří registrů, které by měly být nezbytné pro budoucí
rozvoj ISVS: registr obyvatel, registr ekonomických subjektů a katastr nemovitostí.
TOTH, P. *Informační systémy státní správy a územní samosprávy*. Praha: Vysoká škola ekono-
mická, 1993, str. 55 – 61. ISBN 80-7079-855-6; viz též KVÍTEK, M. *Registry, registra a zase*
registry, Státní správa a samospráva, 1995, roč. VI., č. 48, str. 10 – 11.

ho členění státu. Logika těchto vazeb samozřejmě neplatí absolutně, příkladem čehož může být cizinec, vzhledem k tomu, že tento nemusí mít pobyt na území České republiky.

Při změně jakéhokoli údaje (typicky změna adresy nebo příjmení) je potřebné, aby došlo k aktualizaci ve všech ISVS, kde je tento změněný údaj veden. Závazný postup pro předávání změněných údajů do ostatních ISVS však až na některé výjimky nebyl stanoven, a proto musely fyzické i právnické osoby často ohlašovat tutéž změnu údajů opakován různým orgánům veřejné moci. Důsledkem těchto multiplicit v ohlašovacích povinnostech bylo zpožďování v aktualizaci údajů, nemluvě o riziku, že subjekt údajů změnu do některého registru neohláší⁹. Multiplicitami při pořizování dat a v ohlašovacích povinnostech se zvyšují náklady jak na straně orgánů veřejné moci (vyšší náklady na pořizování a aktualizaci dat), tak i na straně soukromého sektoru (časová ztráta při opakováném dokládání té samé skutečnosti).

Tyto promarněné náklady mohou přitom být ušetřeny právě zřízením základních registrů, které představují zdrojovou základnu ověřených aktuálních dat pro všechny ostatní ISVS. Ověřené aktuální údaje o různých entitách budou dostupné v základním registru a orgány veřejné moci budou povinny údaje ze základního registru využívat. Aktuální údaje bude možné získat kdykoliv na dotaz uživatele, tím by tedy pro velkou část ISVS odpadla nutnost neustále ověřovat aktuálnost dat a zajišťovat aktualizaci vlastními silami.

Na koncept základních registrů je nutné nahlížet jako na soustavu vzájemně komunikujících informačních systémů. Mají-li být data dostatečně aktuální, měla by jejich aktualizace probíhat okamžitě po změně údajů, jak je tomu např. u katastru nemovitostí. Je zřejmé, že vymezení základních registrů, pravidla pro aktualizaci dat a jejich sdílení musí být stanoveny zákonem¹⁰, aby dodržování pravidel bylo vynutitelné. Před přijetím zákona o základních registrech byla pravidla pro sdílení dat částečně upravena v několika zákonech. Zpravidla se však jednalo jen o popisy sdílení dat mezi dvěma vybranými orgány veřejné moci a každou vazbu

⁹ K několikaměsíčním zpožděním při aktualizaci dat docházelo např. v údajích registru ekonomických subjektů vedeném dle § 19a a § 20 zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů. Riziko opožděné aktualizace je posíleno tím, že subjekty údajů nemají oznamovací povinnost vůči tomuto registru a orgány veřejné moci předávaly data v poměrně dlouhých intervalech (až několik měsíců). Při vyhledávání se proto zobrazovalo upozornění: „ČSÚ neodpovídá za škodu, která by mohla vzniknout v souvislosti s neohlášením změn právnickými či fyzickými osobami orgánům, které přidělily IČO, nebo prodlením při předávání dokladů z rejstříkových soudů a živnostenských úřadů orgánům státní statistické služby.“ Dostupné z <<http://wwwinfo.mfcr.cz/>> [citováno 14. 11. 2008].

¹⁰ P. Toth definoval základní registry jako „společnou zdrojovou základnu dat pro orgány státní správy, fungující na základě obecně závazných právních předpisů“. TOTH, P. *Informační systémy státní správy a územní samosprávy*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1993, str. 55.

mezi dvěma ISVS bylo nutné řeš technické stránce. Tyto různé z patibilní a v právních předpis konkrétních údajů mezi několik

Základní pojmy zákona o zá

Zákon o základních registrech nou pozornost a dobré znalosti i pojmem základních registrů je v takový ISVS, který je výslově c ních registrech. V současnosti te

1. základní registr obyvatel (dále jen „regist“)
2. základní registr právnických veřejné moci (dále jen „regist“)
3. základní registr územní identifikace“, zkratka „regist“)
4. základní registr agend orgánů (dále jen „regist“)

Z dalších institutů vymezuje volném základním registru, kteří příslušného základního registru často používané údaje o vybraných referenčních údaje řadí např. a místo narození, státní občanství

Referenční údaje se považují a orgány veřejné moci jsou povinny po byt z tohoto pravidla existují v

Dále je to editor, jímž je org hodnoty referenčních údajů v z občanech v registru obyvatel je editor dle § 4 odst. 2 citovaných s dokumenty, na jejichž základě registru.

Agendou je souhrn činnost své zákonné působnosti a age k výkonu určité agendy, např. e

Konečně kódem agendy se

í absolutně, příkladem
je mít pobyt na území

» příjmení) je potřebné,
tý údaj veden. Závazný
VS však až na některé
té osoby často ohlašo-
jené moci. Důsledkem
žďování v aktualizaci
tého registru neohlásí».
Jste se zvyšují nákla-
ořizování a aktualizaci
spakovaném dokládání

právě zřízením základ-
ních aktuálních dat pro
entitách budou dostupné
ty údaje ze základního
oliv na dotaz uživatele,
ile ověřovat aktuálnost

na soustavu vzájemně
statečně aktuální, měla
ik je tomu např. u kata-
rů, pravidla pro aktua-
ly dodržování pravidel
trech byla pravidla pro
dla se však jednalo jen
e moci a každou vazbu

ř. v údajích registru ekono-
státní statistické službě, ve
ím, že subjekty údajů nemají
předávaly data v poměrně
to zobrazovalo upozornění:
neohlášením změn právnic-
lením při předávání dokladů
cké služby.“

ladnu dat pro orgány státní
ú“.

Praha: Vysoká škola ekono-

mezi dvěma ISVS bylo nutné řešit odlišným způsobem jak po legislativní, tak i po technické stránce. Tyto různé způsoby sdílení dat mohly být technicky nekompatibilní a v právních předpisech chyběl obecnější postup pro vzájemné sdílení konkrétních údajů mezi několika ISVS.

Základní pojmy zákona o základních registrech

Zákon o základníchregistrech je předpisem vyžadujícím od recipientů značnou pozornost a dobré znalosti matérie, která je předmětem jeho úpravy. Samotný pojem základních registrů je vymezen poněkud tautologicky v § 3 zákona, jako takový ISVS, který je výslovně označen za základní registr v § 3 zákona o základníchregistrech. V současnosti tento výčet zahrnuje čtyři takové registry:

1. základní registr obyvatel (dále jen „registr obyvatel“, zkratka „ROB“),
2. základní registr právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci (dále jen „registr osob“, zkratka „ROS“),
3. základní registr územní identifikace, adres a nemovitostí (dále jen „registr územní identifikace“, zkratka „RUIAN“),
4. základní registr agend orgánů veřejné moci a některých práv a povinností (dále jen „registr práv a povinností“, zkratka „RPP“).

Z dalších institutů vymezuje zákon **referenční údaj**, což je údaj vedený v libovolném základním registru, který se objevil v taxativním výčtu referenčních údajů příslušného základního registru. Status referenčního údaje budou mít především často používané údaje o vybraných entitách. Konkrétně u registru obyvatel se mezi referenční údaje řadí např. jméno, příjmení, adresa místa pobytu, datum a místo narození, státní občanství a záznam o zpřístupnění datové schránky.

Referenční údaje se považují za přesné, platí pro ně presumpce správnosti dat a orgány veřejné moci jsou povinny tyto údaje využívat bez dalšího ověřování, byť z tohoto pravidla existují výjimky, uvedené níže v textu.

Dále je to **editor**, jímž je orgán veřejné moci s oprávněním zapisovat a měnit hodnoty referenčních údajů v základníchregistrech. Například u údajů o českých občanech v registru obyvatel je editorem Ministerstvo vnitra. Při aktualizaci dat editor dle § 4 odst. 2 citovaného zákona odpovídá za soulad referenčních údajů s dokumenty, na jejichž základě došlo k zápisu referenčního údaje do základního registru.

Agendou je souhrn činností vykonávaných orgány veřejné moci při plnění své zákonné působnosti a **agendovým informačním systémem** je ISVS sloužící k výkonu určité agendy, např. evidence řidičů.

Konečně **kódem agendy** se rozumí veřejný identifikátor konkrétní agendy

v číselníku RPP. Z kódu agendy se bude odvozovat identifikátor osoby v rámci příslušné agendy.

Další výklady jsou vesměs mnohem složitější a navíc rozptýlené na různých místech zákona.

Řízení přístupu k údajům ISVS

Pro ověřování oprávněnosti přistupovat k datům základních registrů jsou používány dva hlavní nástroje. Předně je to **zdrojový identifikátor fyzické osoby** (dále jen „zdrojový identifikátor“), což je **neveřejný identifikátor přiřazený konkrétní osobě**. Z tohoto identifikátoru nelze přímo odvodit žádné další osobní údaje. Zdrojový identifikátor není zřízen proto, aby nahradil stávající rodné číslo, bude používán jen Úřadem pro ochranu osobních údajů, a to pouze k tomu, aby se z něj odvozovaly identifikátory fyzických osob pro konkrétní agendu (neboli tzv. agendové identifikátory).

Dále se jedná o **agendový identifikátor fyzické osoby** (dále jen „agendový identifikátor“), což je **neveřejný identifikátor přiřazený konkrétní osobě** v rámci konkrétní agendy a používaný pouze k jednoznačnému určení této osoby v rámci této agendy. Také ze struktury agendového identifikátoru nelze odvodit žádné další údaje o osobě, k níž se tento identifikátor vztahuje.

Oba identifikátory fyzické osoby určuje **Úřad pro ochranu osobních údajů**. Postupuje tak, že nejprve přiděluje zdrojový identifikátor a poté na základě kódu agendy určuje agendový identifikátor pro tuto osobu v konkrétní agendě, jestliže obdrží požadavek od subjektu, který je dle údajů registru práv a povinností oprávněn v rámci příslušné agendy získat údaje o této osobě.

Zavedení zdrojového identifikátoru a několika různých agendových identifikátorů pro tutéž fyzickou osobu bude mít pozitivní dopad na ochranu osobních údajů. Zákon stanovil, že se jedná o bezvýznamové identifikátory¹¹⁾. Nebude tedy možné odvodit z jednoho identifikátoru hodnotu dalšího identifikátoru, anebo z hodnoty identifikátoru odvodit další osobní údaje¹²⁾. To znamená, že orgán veřejné moci na základě přístupu k údajům v jedné agendě (např. řidičská oprávnění) nezíská údaje o tom, zda je ta samá osoba registrována také v jiné agendě (např. zbrojní pasy či letecký rejstřík).

¹¹⁾ K možnostem používání bezvýznamových identifikátorů osoby např. LUX, K. Identifikace občana v informačních systémech veřejné správy. In *Národní pojištění*. 2003, roč. XXXIV., č. 8-9.

¹²⁾ Ze struktury rodného čísla lze určit datum narození, pohlaví (§ 13 odst. 3 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodnych číslech (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů) a u mladších ročníků dokonce přibližné místo narození. Z kmenové části daňového identifikačního čísla je možné odvodit rodné číslo (§ 33 odst. 13 zák. č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů).

Kromě Úřadu pro ochranu základních registrů zásadním způsobem podřízený Mir zákona patří zejména: reálnými ISVS, zpřístupňování a evidence událostí souvisejících s registrům¹³⁾.

Hlavní zásady zákona

Pro fungování základních registrů

a) Referenční údaje se považují za základní

Toto pravidlo vychází z českého práva, které nemají obíhat občané, správního řádu, nicméně v jeho neplatnosti v konkrétním v evidenci jiného správního orgánu vedoucího příslušného úřadu takových údajů. Oproti mají dle zákona o základních

1. orgány veřejné moci budou údaje nepocházejí z jejich vlastnictví
2. použití referenčních údajů
3. údaje budou považovány za základní

b) Pro referenční údaje platí pravidla o referenčních údajích

- Platí, že proti osobě, která namítá, že tento stav neodpovídá, je jedná o nesprávné údaje a Stanovení principu presumpce
- ¹³⁾ Informační systém základních registrů je mezi základními registry a agenturami základními registry navzájem. Při požadavky na přístup k údaji
- ¹⁴⁾ Připomeňme si, že obdobná ustanovení zákona č. 265/1992 Sb., o zápisu do katastru (kdo vychází ze zápisu v katastru odpovídá skutečnému stavu věci skutečnosti) nebo § 29 odst. 1 o v obchodním rejstříku, nemůže teoricky využívat skutečnosti).

ifikátor osoby v rámci
ozptýlené na různých

zadních registrů jsou
identifikátor fyzické
identifikátor přiřazený
dít žádné další osobní
lil stávající rodné číslo,
to pouze k tomu, aby
ukrétní agendu (neboli

y (dále jen „agendový
ukrétní osobě v rámci
ení této osoby v rámci
i nelze odvodit žádné

ranu osobních údajů.
poté na základě kódů
ukrétní agendě, jestli-
tru práv a povinností
e.

agendových identifi-
na ochranu osobních
kátorů¹¹⁾. Nebude tedy
identifikátoru, anebo
o znamená, že orgán
(např. řidičská oprá-
ina také v jiné agendě

LUX, K. Identifikace občanů, roč. XXXIV, č. 8-9, č. 3 zákona č. 133/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisové části daňového identifikátoru z 31.12.1992 Sb., o správě daní

Kromě Úřadu pro ochranu osobních údajů se bude na chodu soustavy základních registrů zásadním způsobem podílet také **Správa základních registrů**, správní úřad podřízený Ministerstvu vnitra. Mezi jeho hlavní pravomoci dle § 7 zákona patří zejména: realizace vazeb jednotlivých základních registrů s různými ISVS, zpřístupňování referenčních údajů oprávněným subjektům, správa a evidence událostí souvisejících s provozem Informačního systému základních registrů¹³⁾.

Hlavní zásady zákona

Pro fungování základních registrů lze dovodit následující základní zásady:

a) *Referenční údaje se považují za přesné a není nutné je ověřovat (§ 4 odst. 4 zákona)*

Toto pravidlo vychází z často uváděných zásad e-governmentu, podle níž mezi úřady nemají obíhat občané, ale data. Tuto zásadu lze sice vyčistit z § 6 odst. 2 správního řádu, nicméně v praxi se zpravidla mohlo správní orgán odvolávat na její neplatnost v konkrétním případě, protože potřebné údaje byly často vedeny v evidenci jiného správního orgánu. Pokud byly nějaké údaje dostupné v evidenci orgánu vedoucího příslušné řízení, mohla přesto vzniknout pochybnost o aktuálnosti takových údajů. Oproti zásadám zakotveným v § 6 odst. 2 správního řádu mají dle zákona o základních registech nastat změny v několika ohledech:

1. orgány veřejné moci budou povinny využívat referenční údaje i tehdy, když údaje nepocházejí z jejich vlastní evidence;
2. použití referenčních údajů nebude vázáno na předchozí žádost subjektu údajů;
3. údaje budou považovány za ověřené a aktuální (viz další odstavec).

b) *Pro referenční údaje platí princip presumpce správnosti*

Platí, že proti osobě, která se spoléhá na správnost referenčních údajů, nelze namítat, že tento stav neodpovídá skutečnosti. Výjimkou je situace, kdy se skutečně jedná o nesprávné údaje a subjekt údajů prokáže, že tuto chybu nezpůsobil¹⁴⁾. Stanovení principu presumpce správnosti také pro referenční údaje posiluje jejich

¹¹⁾ Informační systém základních registrů je ISVS, jehož prostřednictvím dochází ke sdílení dat mezi základními registry a agendovým informačním systémem, případně mezi jednotlivými základními registry navzájem. Přes Informační systém základních registrů také budou procházet požadavky na přístup k údajům.

¹⁴⁾ Připomeňme si, že obdobná ustanovení platila v některých případech již dříve. Např. § 11 zákona č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem (Ten, kdo vychází ze zápisu v katastru učiněného po 1. lednu 1993, je v dobré víře, že stav katastru odpovídá skutečnému stavu věci, ledaže musel vědět, že stav zápisů v katastru neodpovídá skutečnosti.) nebo § 29 odst. 1 obchodního zákoníku (Proti tomu, kdo jedná v důvěře v zápis v obchodním rejstříku, nemůže ten, jehož se takový zápis týká, namítat, že tento zápis neodpovídá skutečnosti.).

důležitost, a tak bude v zájmu subjektu údajů, aby se při změně referenčních údajů rychle postaral o jejich aktualizaci.

c) Označení nesprávných údajů

Jestliže se údaje v základním registru dostanou do rozporu se skutečným stavem, podobá se to situaci popsané v § 5 písm. c) a § 21 zák. č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. V případě údajů veřejného rejstříku by však bylo velmi neefektivní provádět blokaci nebo dokonce likvidaci údajů. Likvidace údajů by mohla vážně narušit fungování základního registru, potažmo fungování celé státní správy. Základní registr by poté neobsahoval údaje o všech obyvatelích a ztratil by tak jeden ze svých podstatných znaků. Zákon řeší tento problém tak, že se nespolehlivý referenční údaj v registru ponechá, ale označí se příznakem „nesprávný údaj“. Údaj s tímto příznakem má pouze informativní charakter¹⁵⁾.

d) Některé údaje nadále musí subjekt údajů dokládat

I po spuštění základních registrů bude orgán veřejné moci oprávněn požadovat doložení různých skutečností. Půjde nejčastěji o údaje, které nejsou referenčním údajem některého základního registru a příslušný orgán veřejné moci tyto údaje nezískává z jiného přístupného agendového informačního systému. Dále se to bude týkat referenčních údajů označených příznakem „nesprávný údaj“ a referenčních údajů, u nichž vznikla oprávněná pochybnost o jejich správnosti.

e) Postup při ověřování referenčních údajů

Aby se zabránilo podobným problémům, bylo nutné stanovit závazné postupy pro aktualizaci dat základních registrů. Objeví-li orgán veřejné moci nesoulad referenčních údajů se skutečným stavem, anebo vznikne-li u něj oprávněná pochybnost o správnosti referenčních údajů (např. občan prokazuje identifikacním dokladem nesprávnou či neexistující adresu), je povinen neprodleně upozornit editora příslušného referenčního údaje. Editor údaj ověří a zapíše případnou změnu do 3 pracovních dnů. Jak bylo řečeno výše, editor zodpovídá za soulad údajů v základních registrech s údaji uvedenými v dokumentech, na jejichž základě došlo k zápisu do základního registru. Všechny subjekty jsou přitom povinny poskytnout editorovi dostatečnou součinnost.

f) Aktualizace dat bude probíhat pomocí agendového informačního systému

Editor nezapisuje referenční údaje přímo do databáze základního registru, zápis se provádí vždy pomocí agendového informačního systému.

g) V základním registru budou uvedeny pouze aktuální hodnoty referenčních údajů

S výše uvedenou zásadou souvisí další pravidlo. V databázi základního registru nebude udržována historie hodnot (např. předchozí příjmení, předchozí adresy, bývalí statutární zástupci atp.). Historické hodnoty bude však možné dohledat v příslušných agendových informačních systémech.

h) Využívání dat v rámci jedné agendy z několika obdobných databází současně

Některé agendy budou potřebovat kromě referenčních údajů základního regis-

tru také údaje, které nejsou týkat např. agend upravených zákony související s oblastí zákona č. 274/2008 Sb.

Citovaný zákon vymezil stup k některým údajům IS I ministerstvům, dalším ústředním orgánům, Rejstříku trestů, České správě sociálního a katastrálního orgánů.

Po spuštění soustavy zák. agendy využívat referenční registrů. Další pro agendu I z agendových informačních, které nejsou referenčními údaji obyvatel. To se týká např. údajů z těchto údajů není režisovat tyto údaje např. z ev.

i) Zřízení základních registrů

Z předchozího odstavce k zániku nějaké dnes existujícího registru osob tedy nepovede (říku). Vytvoření soustavy základní se změní způsob toku, se musí po technické i organizační data z různých datových zdrojů informačních systémů) a vytvořit.

j) Vazba základních registrů

Mezi referenční údaje R schránky. Tento údaj se budou datovou schránku¹⁶⁾. Subjekt jednou ročně bezplatný výpisy toho se jim do datové schránky registru, a to při každé znovu zvyšuje pravděpodobnost rychle opraveny.

Registr obyvatel (ROB)

Logika tohoto základního občané České republiky a d

¹⁵⁾ V jistém smyslu lze tento stav přirovnat k plombě v katastru nemovitostí dle § 12 odst. 1 písm. a) vyhl. č. 26/2007 Sb. Po dobu zaplombování jsou sice údaje přístupné, ale jsou opatřeny textem „Objekt je dotčen změnou právního vztahu“.

¹⁶⁾ Ve smyslu zák. č. 300/2008 Sb., podrobnosti viz SMEJKAL, V. o elektronických úkonech a aut.

něně referenčních údajů

rozporu se skutečným
21 zák. č. 101/2000 Sb.,
rejstříku by však bylo
řidaci údajů. Likvidace
registru, potažmo fun-
bsahoval údaje o všech
znaků. Zákon řeší tento
tru ponechá, ale označí
má pouze informativní

ioci oprávněn požadovat
teré nejsou referenčním
veřejné moci tyto údaje
ího systému. Dále se to
nesprávný údaj" a refe-
jejich správnosti.

tanovit závazné postupy
i veřejné moci nesoulad
kne-li u něj oprávněná
n prokazuje identifikač-
nen neprodleně upozor-
věří a zapíše případnou
or zodpovídá za soulad
nentech, na jejichž zákla-
ky jsou přitom povinny

učního systému
ze základního registru,
i systému.
lnoty referenčních údajů
tabázi základního regist-
římení, předchozí adresy,
že však možné dohledat

h databází současně
údajů základního regis-

nemovitostí dle § 12 odst. 1
je přístupné, ale jsou opatřeny

tru také údaje, které nejsou referenční a jsou obsaženy v jiném ISVS. Může se to týkat např. agend upravených v zákoně č. 342/2006 Sb., kterým se mění některé zákony související s oblastí evidence obyvatel a některé další zákony, ve znění zákona č. 274/2008 Sb.

Citovaný zákon vymezil několik desítek situací, ve kterých se poskytuje pří-
stup k některým údajům IS Evidence obyvatel. Údaje se poskytují prakticky všem
ministerstvům, dalším ústředním orgánům státní správy a také např. celním
orgánům, Rejstříku trestů, Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových,
České správě sociálního zabezpečení, Státní plavební správě, zeměměřickým
a katastrálním orgánům.

Po spuštění soustavy základních registrů se budou muset v rámci příslušné
agendy využívat referenční údaje uvedené v databázích jednotlivých základních
registrů. Další pro agendu potřebné údaje by však bylo možné nadále získávat
z agendových informačních systémů. Např. další údaje o fyzických osobách (ty,
které nejsou referenčními údaji ROB) by agenda nadále získávala z IS Evidence
obyvatel. To se týká např. údaje o rodném příjmení nebo o rodinném stavu; ani
jeden z těchto údajů není referenčním údajem ROB, a proto bude i nadále nutné
zjišťovat tyto údaje např. z evidence obyvatel.

i) *Zřízení základních registrů nemusí vést k zániku existujících ISVS*

Z předchozího odstavce vyplývá, že zřízení základních registrů nepovede
k zániku nějaké dnes existující databáze, která zpracovává podobná data (zřízení
registrových osob tedy nepovede k zániku obchodního rejstříku nebo školského rejst-
říku). Vytvoření soustavy základních registrů bude však mít nutně dva důsledky:
předně se změní způsob toku dat mezi jednotlivými ISVS a za druhé stávající ISVS
se musí po technické i organizační stránce připravit na to, aby dokázaly přijímat
data z různých datových zdrojů (tj. zejména základních registrů a agendových
informačních systémů) a využívat je pro potřebu výkonu své působnosti.

j) *Vazba základních registrů na datové schránky*

Mezi referenční údaje ROB a ROS patří také údaj o zpřístupnění datové
schránky. Tento údaj se bude používat pro určení, zda lze k doručení použít
datovou schránku¹⁶⁾. Subjekty se zpřístupněnou datovou schránkou obdrží
jednou ročně bezplatný výpis o využívání údajů v základním registru. Kromě
toho se jim do datové schránky bezplatně doručí výpis z příslušného základ-
ního registru, a to při každé změně referenčního údaje. Tímto opatřením se
znovu zvyšuje pravděpodobnost, že nesprávné referenční údaje budou v regis-
tru rychle opraveny.

Registr obyvatel (ROB)

Logika tohoto základního registru je nejjednodušší. Zapisují se do něj státní
občané České republiky a další fyzické osoby uvedené v § 17 zákona. Jde pře-

¹⁶⁾ Ve smyslu zák. č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů,
podrobnosti viz SMEJKAL, V. *Datové schránky v právním řádu ČR. Zákon č. 300/2008 Sb.,
o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů s komentářem*. Praha: ABF, 2009.

I a v dnešním Cizineckém

u příjmení, jméno, bydliště ení, místo narození, datum elektronicky čitelných doklaferenční údaje ROB nepatří a však může i nadále poskytudne plnit roli agendového

asné editorem údajů o čes-egistru obyvatel na základě jú tohoto registru je Policie eckém informačním systé-

oby se uchovávají provoz- i má být důvod přístupu a časový údaj o přístupu údajů bude zajišťovat Správa

lu, že údaje by měly být h zpracování. Např. údaje nutím 3 let od úmrtí sub-jejsou dotčena ustanovení ilším důvodem k likvidaci v libovolném referen-

dilých agend. Zároveň je vždy i poskytnutý. Např. pro potřeby ty následující údaje o občanech ých majetkových křivd, ve znění příjmení, datum narození, rodné latum, místo a okres úmrtí, den, jako den úmrtí. Možné vyvudit právní odpou- u (neoprávněné nakládání s osob- ma o ochraně osobních údajů. není možné vymazat zemřelou totiž může být ještě po smrti atutární orgán právnické osoby. OS, tak i pro potřeby dědického

ním údaji²⁰⁾. Tzv. provozní údaje²¹⁾ se však ponechávají v ROB ještě po dobu dalších 10 let.

Využívání dat ROB v různých agendách předpokládá nejen zákon o základních registrech (dle § 21 smí údaje ROB využívat okrsková volební komise pro účely výkonu volebního práva), ale i jiné zákony²²⁾. Velmi důkladným testem správnosti dat ROB by se mohlo stát Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011. Mělo by se jednat o historicky první sčítání lidu na našem území, kdy část údajů na sčítacím listu osob bude předvyplněna pomocí ISVS²³⁾. V úvahu přichází: jméno, příjmení, rodné číslo, datum narození, pohlaví, státní občanství a rodinný stav. Objeví-li se jakékoli rozporu v těchto předvyplněných údajích, povinná osoba tyto údaje opraví.

Registr osob (ROS)

Oblast registru osob se vyznačuje velkou roztríštěností úředních evidencí. Podle některých zdrojů se jedná asi o 120 samostatných registrů a jde zejména o následující registry²⁴⁾:

Název registru	Paragraf	Předpis	Gesce
Registr ekonomických subjektů	19a, 20	89/1995 Sb.	Český statistický úřad
Rejstřík živnostenského podnikání	60	455/1991 Sb.	Živnostenské úřady
Obchodní rejstřík	27	513/1991 Sb.	Rejstříkové soudy
Nadační rejstřík	5	227/1997 Sb.	Rejstříkové soudy
Rejstřík obecně prospěšných společností	5, 8	248/1995 Sb.	Rejstříkové soudy
Seznam penzijních fondů	42	42/1994 Sb.	Česká národní banka
Seznam penzijních fondů a depozitářů penzijních fondů	13	15/1998 Sb.	Česká národní banka
Seznam pojišťoven	13	15/1998 Sb.	Česká národní banka

²⁰⁾ Toto opatření vychází z logiky, že by v ROB neměly být vedeny fyzické osoby, které v ČR nepřichází do styku s orgány veřejné moci. Důvodová zpráva k návrhu zákona o základních registrech předpokládala, že na základě tohoto ustanovení dojde k likvidaci údajů především u osob dlouhodobě žijících v cizině. Jestliže bude nutné i po uplynutí 3, resp. 15 let používat data těchto osob v rámci soustavy základních registrů, provede se nové pořízení dat prostřednictvím agendového informačního systému dle § 23 zákona.

²¹⁾ Záznamy o využívání údajů ROB pro potřeby agendového informačního systému, záznamy o poskytnutí údajů subjektu údajů a datum poslední změny údaje vedeného v ROB.

²²⁾ Např. zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodnych číslech, ve znění pozdějších předpisů.

²³⁾ § 14 zákona č. 296/2009 Sb., o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011. Zákon konkrétně neuvádí, který ISVS by se měl stát zdrojem předvyplněných údajů. Konkrétní ISVS nemí uveden asi také z důvodu, že ostrý provoz základního registru obyvatel (ROB) měl být zahájen nejpozději 1. 7. 2012, ale sčítání lidu proběhne ještě před tímto datem. Lze předpokládat, že mezi zdroje dat bude patřit také stávající evidence obyvatel, protože ROB neobsahuje rodné číslo, pohlaví ani rodinný stav.

²⁴⁾ Rozsáhlý přehled podobných evidencí je uveden v tabulkách 6 a 7 monografie MATOUŠOVÁ, M., HEJLÍK, L. *Osobní údaje a jejich ochrana*. Praha: ASPI, 2003, str. 120 – 128.

Seznam investičních společností, podílových a investičních fondů	13	15/1998 Sb.	Česká národní banka
Rejstřík registrovaných církví a náboženských společností	18	3/2002 Sb.	Ministerstvo kultury
Rejstřík evidovaných právnických osob	20	3/2002 Sb.	Ministerstvo kultury
Evidence zemědělského podnikatele	2f	252/1997 Sb.	Obce s rozšířenou působností
Školský rejstřík	141 a násł.	561/2004 Sb.	Krajské úřady, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Z tabulky vyplývá, že evidencí těchto subjektů se zabývá vysoký počet orgánů veřejné moci a část subjektů bude vedena v různých registrech. Např. investiční společnost může být vedena současně v Registru ekonomických subjektů, v obchodním rejstříku a dále v Seznamu investičních společností, podílových a investičních fondů. Právě v oblasti ROS nejvíce hrozí zbytečné multiplicity v ohlašovacích povinnostech a multiplicitní sběr těch samých dat různými orgány. Přínosy vzniku ROS by proto mohly být velmi výrazné.

V databázi ROS budou vedeny především údaje o podnikajících fyzických osobách, právnických osobách a jejich organizačních složkách; evidovat se budou také zahraniční subjekty působící na území České republiky.

- Zákon zavádí v souvislosti s tímto informačním systémem dva identifikátory:
- 1) identifikační číslo osoby, které bude odpovídat dnešnímu identifikačnímu číslu ekonomického subjektu;
 - 2) identifikační číslo provozovny, které bude nově přidělováno každé provozovně.

Oba identifikátory bude od zřízení ROS přidělovat Český statistický úřad, který bude také správcem tohoto registru. Editorem referenčních údajů ROS budou zejména soudy, živnostenské úřady a případně další agendová místa, která se zabývají evidencí subjektů v oblasti ROS.

Referenční údaje ROS jsou dílem analogické referenčním údajům v ROB (např. obchodní firma, jméno a příjmení, adresa sídla či místa podnikání, datum vzniku, datum zániku, záznam o zpřístupnění datové schránky). Navíc se zde vedou údaje o statutárních zástupcích, údaje o provozovně, údaje o právní formě a právním statusu (např. v konkuru, v likvidaci atp.).

ROS bude mít v převážné části údajů charakter veřejného seznamu, výjimkou budou údaje o bydlišti a některé další údaje vztažené k fyzickým osobám. S ohledem na veřejnost převážné části údajů se budou údaje o přístupech k datům ROS uchovávat pouze po dobu 6 měsíců od poskytnutí údajů.

Registr územní identifikace

Dalším základním registrům je **seznamu**. Obsah RUIAN mnoha již fungujících řešení (např. adresní místa notky) a data katastru nejsou také státní mapová díla, ale sám tento fakt činí úpravy a někdy málo přehledné a neoficiální v této oblasti.

Do tohoto registru se budou vložit prvky (stavební objekt, jeho historie, vlastníci). O každé entitě (název), lokalizační údaje (adresa, hranice) a údaje o vazbách.

V RUIAN budou vloženy údaje o typu objektu hodně lišící se. Konkrétně u obcí budou vloženy údaje o obci a její vlajce. U statců, počtu podlaží, způsobu a případně také adresního řádu a údaj o bonitovaných půdách.

Správcem RUIAN se bude jednat o RÚIAN patřící kromě správce i údaje o stavebních objektech.

Jak již bylo řečeno, RUIAN je identifikativním registru a k tomu, zda údaje těchto údajů vloženy do základního registru. Vzorek se i nadále budou vloženy údaje do informačních systémů. I zápis ostatních údajů se do informačního systému náleží.

Významnou funkcí RUIAN je grafickými aplikacemi digitální mapou, případně v rámci územních, kde je každým územím dokonce i lokálními údaji.

Registr územní identifikace a nemovitostí (RUIAN)

Dalším základním registrem se stane RUIAN, bude mít **postavení veřejného seznamu**. Obsah RUIAN vznikne v převážné části sloučením datových souborů mnoha již fungujících ISVS. Půjde zejména o data Územně identifikačního registru (např. adresní místa, sčítací obvody, sídelní jednotky, územně evidenční jednotky) a data katastru nemovitostí. Při budování tohoto registru budou využívána také státní mapová díla (DMÚ 25, ZABAGED, katastrální mapy, ortofotomapy). Již sám tento fakt činí úpravu tohoto registru eufemicky řečeno komplikovanou a někdy málo přehlednou, takže reálnou šanci vyznat se v ní mají spíše jen specialisté v této oblasti.

Do tohoto registru se budou zapisovat územně evidenční jednotky, územní prvky (stavební objekt, adresní místo) a především různé objekty katastru nemovitostí. O každé entitě evidované v RUIAN se vedou identifikační údaje (kód, název), lokalizační údaje (definiční body; je-li to možné, tak také definiční linie či hranice) a údaje o vazbách na územní prvky (např. nadřazené územní jednotky).

V RUIAN budou vedeny rozdílné objekty, proto se také v závislosti na typu objektu hodně liší struktura údajů zapisovaných do základního registru. Konkrétně u obcí budou referenčními údaji např. status obce (např. městys), znak obce a její vlajka. U stavebních objektů se bude evidovat druh nosné konstrukce, počet podlaží, způsob vytápění, vybavenost inženýrskými sítěmi, výtahem a případně také adresní údaje a další. U pozemků se bude evidovat např. výměra a údaj o bonitovaných půdně ekologických jednotkách.

Správcem RUIAN se stane Český úřad zeměřický a katastrální. K editorům RUIAN patří kromě správce registru také Český statistický úřad, stavební úřady (údaje o stavebních objektech) a obce (adresní údaje).

Jak již bylo řečeno, RUIAN vzniká kombinací datových souborů územně identifikačního registru a katastru nemovitostí. V minulosti byla vedena i diskuse o tom, zda údaje těchto dvou vzájemně nesourodých ISVS slučovat do jednoho základního registru. Vzhledem k velkým rozdílům ve struktuře zapisovaných dat se i nadále budou údaje do RUIAN zapisovat pomocí dvou různých agendových informačních systémů. Údaje katastru se zapíší pomocí katastru nemovitostí a pro zápis ostatních údajů se zákonem o základních registrech zřizuje nový agendový informační systém s názvem Informační systém územní identifikace.

Významnou funkcí RUIAN bude možnost propojení údajů základního registru s grafickými aplikacemi. Územní prvky RUIAN budou moci být zobrazovány nad digitální mapou, případně nad technickou mapou příslušného území. V katastrálních územích, kde je katastrální mapa vedena v digitální podobě, budou referenčními údaji dokonce i lokalizační údaje.

Data z RUIAN budou poskytována různými způsoby. Úplata za poskytování údajů vychází z časové náročnosti poskytnutí dat. Vydávání ověřených výstupů z ISVS, výpisů z RUIAN a předávání dat na technických nosících se neobejdou bez práce úředníka nebo jiné osoby, proto budou tyto způsoby poskytování dat zpoplatněny²⁵⁾. Naopak poskytování dat dálkovým přístupem bude bezplatné podle logiky, že data jsou tímto způsobem poskytována automatizovaně bez nároku na jakékoli pracovní síly. Zákon o základních registrech umožní veřejnoprávním i soukromoprávním subjektům přistupovat dálkově k aktuálním datům RUIAN a umožní jim tak vytěžovat obsah databáze²⁶⁾. Předpokládá se, že užití takto získaných dat bude povoleno i pro komerční účely. Podrobnosti ke způsobu poskytování dat z RUIAN budou upraveny vyhláškou Českého úřadu zeměměřického a katastrálního.

Registr práv a povinností (RPP)

Posledním ze základních registrů bude registr práv a povinností. Od ostatních základních registrů se výrazně odlišuje, a proto byla nutnost jeho zřízení nejvíce diskutována. Nebude obsahovat data, která by byla pro orgány veřejné moci také potřebná jako data obsažená v předchozích základních registrech a lze dokonce konstatovat, že soustava základních registrů by byla možná i bez něj. Nakonec však bude tento základní registr zřízen, zejména jako podpůrný systém pro řízení přístupových oprávnění k datům všech základních registrů.

RPP bude shromažďovat údaje o různých agendách a o přístupových oprávněních k údajům základních registrů, potřebným v rámci příslušné agandy. Oprávněnost přístupu ke konkrétnímu údaji základního registru či agendového informačního systému se bude ověřovat prostřednictvím RPP.

Bude-li orgán veřejné moci potřebovat přístup k údajům základního registru, musí být nejprve tato agenda zaregistrována v RPP. Ohlášení nové agandy bude zpravidla ohlašovat ústřední orgán státní správy, který tuto agendu vykonává. Součástí ohlášení bude označení ohlašovatele, požadovaný název agandy, konkrétní ustanovení právních předpisů opravňujících přistupovat k datům základního registru či agendového informačního systému, popis činností v rámci agandy, seznam orgánů veřejné moci vykonávajících příslušnou agendu, výčet

²⁵⁾ Poskytnutí dat na technických nosících bude bezplatné tehdy, když slouží pro účely zpracování územně analytických podkladů (§ 62 odst. 1 zákona). Zde se navazuje na logiku ustanovení § 22 odst. 5 katastrálního zákona (zák. č. 344/1992 Sb.), podle něhož se údaje katastru v elektronické podobě poskytují bezúplatně územně samosprávným celkům ve věcech spadajících do jejich působnosti. Totéž platí v omezené míře také pro organizační složky státu.

²⁶⁾ § 90 odst. 2 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském a právech souvisejících s právem autorským, ve znění pozdějších předpisů.

požadovaných rolí²⁷⁾ uživatelů systému, k jehož datům mohou

Ministerstvo vnitra každý údaje včetně kladného starosty dělí ministerstvo nové agentury k výkonu této agandy mohou. Součástí registrace k výkonu rolí a počet úředních osob, kteří posoudí a v případě souhlasu. V některých případech buď vatele agandy, případně sta

Referenční údaje RPP bude údaje o právech a povinnostech velká část údajů obsažených aktualizaci dat po registraci ústředního orgánu státní působnosti) s příslušnou registrovaných pro výkon seznamu atributů různých referenčních údajů o agendách tohoto registru.

V RPP budou vedeny také Tím se rozumí podklady, které Může jít o úkony orgánů ve své povahy. Zákon pro ně zavádí je poněkud zavádějící, protože referenčním údajům budou patřit předpisu, podle kterého by měly být hodnutí včetně jeho adresy, vzniklé povinnosti, datumem přistupovat k údajům a povinnostech osob je ten informačního systému.

Po zřízení RPP vznikne a seznam údajů využívaných možné vyhledat některé důležité

²⁷⁾ Rolí se dle § 48 zákona rozlišuje mezi údajům a k údajům různých a možné v rámci téže agandy případně.

Úplata za poskytování
vání ověřených výstupů
osíčích se neobejdou bez
y poskytování dat zpo-
n bude bezplatné podle
itizovaně bez nároku na
imožní veřejnoprávním
tuálním datům RUIAN
dá se, že užití takto zís-
losti ke způsobu posky-
o úřadu zeměměřického

ovinností. Od ostatních
nost jeho zřízení nejvíce
rgány veřejné moci tolík
egistrech a lze dokonce
vzná i bez něj. Nakonec
půrný systém pro řízení
rů.

o přístupových oprá-
ámcí příslušné agendy.
registru či agendového
RPP.

ím základního registru,
išení nové agendy bude
tuto agendu vykonává.
aný název agendy, kon-
upovat k datům základ-
popis činností v rámci
íslušnou agendu, výčet

dyž slouží pro účely zpraco-
se navazuje na logiku usta-
, podle něhož se údaje kata-
správným celkům ve věcech
též pro organizační složky

souvisejících s právem autor-

požadovaných rolí²⁷⁾ uživatelů a stanovisko správce agendového informačního systému, k jehož datům má být v rámci agendy přistupováno.

Ministerstvo vnitra každé zaslané ohlášení posoudí. Obsahuje-li ohlášení úplné údaje včetně kladného stanoviska správce agendového informačního systému, přidělí ministerstvo nové agendě kód agendy a provede její registraci v RPP. Poté se již k výkonu této agendy mohou registrovat další orgány, jež tuto agendu vykonávají. Součástí registrace k výkonu agendy bude mj. kód agendy, seznam požadovaných rolí a počet úředních osob pro příslušné role. Ministerstvo vnitra opět registraci posoudí a v případě souhlasu zaregistruje příslušný orgán k výkonu agendy. V některých případech bude k dokončení registrace nutné ještě stanovisko ohlašovatele agendy, případně stanovisko správce agendového informačního systému.

Referenční údaje RPP budou rozděleny do dvou skupin – údaje o agendách a údaje o právech a povinnostech. Mezi referenční údaje o agendách bude patřit velká část údajů obsažených v ohlášení agendy a s ohledem na postupnou aktualizaci dat po registraci agendy zde dále budou uvedeny: kód agendy, označení ústředního orgánu státní správy (nebo jiného orgánu veřejné moci s celostátní působností) s příslušností pro tuto agendu, seznam orgánů veřejné moci registrovaných pro výkon této agendy, seznam rolí vymezených pro tuto agendu, seznam atributů různých ISVS zpřístupňovaných pro konkrétní role. Editorem referenčních údajů o agendách bude Ministerstvo vnitra, které je současně správcem tohoto registru.

V RPP budou vedeny také referenční údaje o právech a povinnostech osob. Tím se rozumí podklady, na jejichž základě došlo ke změně referenčního údaje. Může jít o úkony orgánů veřejné moci, veřejnoprávní smlouvy či opatření obecné povahy. Zákon pro ně zavádí legislativní zkratku rozhodnutí (§ 52 odst. 1), což je poněkud zavádějící, protože jak patrno, řada z nich rozhodnutím není. K referenčním údajům budou patřit především: rozhodující orgán, ustanovení právního předpisu, podle kterého bylo rozhodnutí vydáno, jméno či název adresáta rozhodnutí včetně jeho adresy, název a kód agendy, vymezení vzniklého práva nebo vzniklé povinnosti, datum právního účinku rozhodnutí, označení rolí s oprávněním přistupovat k údajům o rozhodnutí. Editorem referenčních údajů o právech a povinnostech osob je ten orgán, který zapisuje příslušné údaje do agendového informačního systému.

Po zřízení RPP vznikne poměrně ucelený seznam agend orgánů veřejné moci a seznam údajů využívaných v rámci těchto agend. Pomocí tohoto seznamu bude možné vyhledat některé duplicitní činnosti a případně přehodnotit existující kom-

²⁷⁾ Rolí se dle § 48 zákona rozumí souhrn oprávnění úřední osoby na přístup k referenčním údajům a k údajům různých agendových informačních systémů. Role slouží k tomu, aby bylo možné v rámci téže agendy přidělit různým skupinám uživatelů odlišná přístupová oprávnění.

petence v takových agendách. Na základě statistických dat o využívání různých údajů v základních registrech a agendových informačních systémech by mohlo postupně docházet ke změnám v referenčních údajích, anebo v přístupových oprávněních jednotlivých orgánů. Pořizování dat RPP bude z časového hlediska poměrně náročné, což platí i pro aktualizaci těchto dat. Na druhou stranu umožní RPP implementovat jednotný systém řízení přístupu k údajům mnoha ISVS.

Poskytování údajů z registru obyvatel a z registru práv a povinností

V souvislosti se zízením základních registrů byly vyslovovány obavy o bezpečnost dat a kladený otázky, jak budou jejich data chráněna před možným zneužitím, zejména i pokud jde o úřední osoby, které by si mohly opatřovat data bez ohledu na svoje oprávnění, resp. reálnou potřebu.

Zákonodárce poskytl v tomto ohledu řadu záruk. Předně o každém přístupu do ROB budou vedeny provozní údaje dle § 18 zákona, jež obsahují dokonce i uživatelské jméno úřední osoby, která vykonává příslušnou agendu. Tyto údaje se v ROB uchovávají ještě 10 let po provedení likvidace osobních údajů. Ustanovení § 57 nadto stanovuje povinnost uchovávat obdobné údaje o všech přístupech k neveřejným datům základního registru (jméno úřední osoby, čas přístupu a konkrétní údaje, k nimž úřední osoba získala přístup) také v evidenci všech orgánů veřejné moci, které se zaregistrovaly pro výkon agendy. Údaje o všech přímých přístupech do neveřejných údajů základního registru musí být uchovávány za dobu posledních 6 měsíců. Ministerstvo vnitra je oprávněno vyžádat si tyto údaje pouze v souvislosti se zajištěním bezpečnosti soustavy základních registrů.

Fyzické osoby se zprístupněnou datovou schránkou obdrží *ex lege* jednou ročně údaje o využívání svých referenčních údajů. Z takového výpisu bude moci subjekt údajů odvodit, který orgán veřejné moci přistupoval k datům a zda tyto přistupy byly oprávněny nějakou úřední agendou, řešenou v příslušném kalendářním roce.

V některých případech může být v zájmu příslušného orgánu veřejné moci, aby se občan o přístupech ke svým osobním údajům nedozvěděl. Zákon proto připouští, aby záznamy o přístupu k údajům ze strany některých orgánů (typicky policie a armáda) mohly být blokovány²⁸⁾ po dobu, kterou tento orgán určí jako nezbytnou. Za této situace by se občan z příslušného ročního výpisu nedozvěděl, že se o něj zajímala policie nebo jiný orgán splňující podmínky § 60 odst. 1 zákona, ale záznam o poskytnutí údajů se do databáze bude přesto ukládat. V záznamu o poskytnutí údajů musí být uvedeno také jméno a příjmení toho, kdo si přístup

²⁸⁾ Pojem blokování je vymezen v § 4 písm. h) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, podle něhož blokováním se rozumí vytvoření takového stavu, při kterém je osobní údaj určitou dobu nepřístupný a nelze jej jinak zpracovávat. Analogicky lze toto vymezení použít i pro potřeby zákona o základníchregistrech.

k osobním údajům vyžádat záznamu o poskytnutí dle právní odpovědnosti kon-

Údaje ze základních registrů jsou veřejné moci. Údaje o subjektu údajů, jehož dnes u poskytování údajů má zpřístupnit referenčník, která má zpřístupnit údaje o penzijním fondům, vlasti movat také změny údajů oprávněn vymezit okruh a tento souhlas s poskytu-

Obdobné právo na předložit žádost dle § 59

Aktivace základních registrů

Pro naplnění dat základních účinnosti (po novele prováděné měly naplnit během týka základních registrů, mačních systémů – ROB,]

U RPP se předpokládá, že Agendy vykonávané ke dne 14. měsíci od nabytí účinnosti příslušného agendového údajů), resp. do 16 měsíců od agendového informačního údaje v základních registrech příslušný orgán ohláší Ministerstvo základního registru data základního registru).

Údaje o agendách by měly být hodnutých se povinně začít registrována.

²⁹⁾ Textací v podstatě stejnou pravu. Z citovaného ustanovení vyplývá, že subjektem, které mají zpřístupnit

h dat o využívání různých
čních systémech by mohlo
ch, anebo v přístupových
bude z časového hlediska
Na druhou stranu umožní
údajům mnoha ISVS.

práv a povinností

vyslovovány obavy o bez-
ráněna před možným zne-
i mohly opatřovat data bez

edená o každém přístupu do
ž obsahují dokonce i uživa-
genu. Tyto údaje se v ROB
ch údajů. Ustanovení § 57
o všech přístupech k neve-
y, čas přístupu a konkrétní
lenci všech orgánů veřejné
je o všech přímých přístupech
být uchovávány za dobu
vyžádat si tyto údaje pouze
dních registrů.

obdrží *ex lege* jednou ročně
o výpisu bude moci subjekt
datům a zda tyto přístupy
slušném kalendářním roce.

ného orgánu veřejné moci,
i nedozvěděl. Zákon proto
některých orgánů (typicky
erou tento orgán určí jako
očního výpisu nedozvěděl,
dmínky § 60 odst. 1 zákona,
přesto ukládat. V záznamu
říjení toho, kdo si přístup

0 Sb., o ochraně osobních údajů,
při kterém je osobní údaj určitou
lze toto vymezení použít i pro

k osobním údajům vyžádal²⁹⁾. Při porušení právních předpisů by tak i přes blokaci
záznamu o poskytnutí dat bylo možné vyvodit případnou trestní nebo správně-
právní odpovědnost konkrétní osoby.

Údaje ze základních registrů se samozřejmě nebudou poskytovat pouze orgá-
nům veřejné moci. Údaje vedené o fyzické osobě v ROB a RPP se budou poskyto-
vat subjektu údajů, jeho zákonnému zástupci nebo zmocněnci, tedy podobně jako
dnes u poskytování údajů z evidence obyvatel. Velkou novinkou však bude mož-
nost poskytovat referenční údaje ROB a RPP jakékoli jiné osobě (fyzické i práv-
nické), která má zpřístupněnou datovou schránku (§ 58 odst. 9 zákona). Občan by
mohl zpřístupnit údaje dokonce i soukromoprávním subjektům (např. bankám,
penzijním fondům, vlastnímu zaměstnavateli apod.) a tímto způsobem jim ozna-
movat také změny údajů (např. změnu adresy či příjmení). Subjekt údajů bude
oprávněn vymezit okruh poskytovaných referenčních údajů vůči konkrétní osobě
a tento souhlas s poskytováním bude moci kdykoliv odvolat³⁰⁾.

Obdobné právo na poskytnutí údajů z RPP budou mít právnické osoby.
Předloží-li žádost dle § 59 zákona, obdrží údaje, které o nich jsou vedeny v ISVS.

Aktivace základních registrů

Pro naplnění dat základních registrů vymezil zákon lhůtu 24 měsíců od nabytí
účinnosti (po novele provedené zákonem č. 100/2010 Sb.). Základní registry by se
tedy měly naplnit během období 1. 7. 2010 - 30. 6. 2012. Toto přechodné období se
týká základních registrů, které se budou plnit prostřednictvím agendových infor-
mačních systémů – ROB, ROS, RUIAN.

U RPP se předpokládá, že by mohl být naplněn rychleji než za 24 měsíců.
Agendy vykonávané ke dni 1. 7. 2010 by měly být Ministerstvu vnitra ohlášeny
do 14 měsíců od nabytí účinnosti zákona (subjekty, které budou prostřednictvím
příslušného agendového informačního systému provádět zápis referenčních
údajů), resp. do 16 měsíců (subjekty, které budou údaje ze základního registru či
agendového informačního systému v rámci agendy pouze využívat a nebudou
údaje v základních registrech měnit). Výkon působnosti v registrované agendě
příslušný orgán ohlásí Ministerstvu vnitra do 15 měsíců (u agend s oprávněním
měnit data základního registru), resp. do 18 měsíců (u agend bez oprávnění měnit
data základního registru).

Údaje o agendách by tak měly být naplněny počátkem roku 2012. Údaje o roz-
hodnutích se povinně začnou vyplňovat do RPP poté, co bude příslušná agenda
registrována.

²⁹⁾ Textací v podstatě stejnou právní úpravu představuje § 8 odst. 7 zákona o evidenci obyvatel.

³⁰⁾ Z citovaného ustanovení vyplývá, že referenční údaje lze tímto způsobem poskytnout pouze
subjektům, které mají zpřístupněnou datovou schránku.

Povinnost orgánu veřejné moci využívat referenčních údajů nebude zavedena ke dni spuštění příslušného základního registru. Tato povinnost se na orgán veřejné moci začne vztahovat teprve od okamžiku, kdy bude technicky plně připraven přistupovat k datům základních registrů (§ 63 zákona).

Stávající identifikační čísla ekonomických subjektů a rodná čísla fyzických osob zůstávají v platnosti i po spuštění základních registrů a zavedení zdrojového a agendového identifikátoru. Při vytváření ROB bude i nadále povoleno využívat rodné číslo, nejpozději však do konce roku 2025. Identifikátory pro agendové informační systémy provozované před nabytím účinnosti zákona obdrží jejich správci na základě žádosti.

Český úřad zeměměřický a katastrální je zmocněn k vydání vyhlášky o technických podrobnostech zápisu dat o jednotlivých objektech RUIAN. Součástí této vyhlášky mají být také provozní podmínky pro přístup k datům RUIAN, podmínky pro vytěžování obsahu databáze a výše úhrad za poskytování dat, jejichž celkový příjem za tyto úhrady by neměl být vyšší než náklady na pořizování dat RUIAN, jejich reprodukci a šíření.

Závěr

Podle zákona o základních registrech budou vybudovány čtyři základní registry, na něž je třeba pohlížet jako na soustavu vzájemně komunikujících databází; tento krok představuje velký přínos pro rozvoj e-governmentu. Orgány veřejné moci budou data mezi sebou mnohem více sdílet a tím se odstraní některé duplicitní činnosti při pořizování a aktualizaci dat. Povinným využíváním referenčních údajů v základních registrech se zvýší přesnost dat a poklesne byrokratická zátěž. Nesporným přínosem budou základní registry pro fyzické a právnické osoby, které by tak měly být odběreny od nutnosti znova dokládat údaje, jimiž příslušné orgány již disponují.

Základní registry budou hrát svou roli i ve vazbě na další nástroje e-governmentu: elektronicky čitelné doklady a datové schránky. Při doručování písemnosti bude ověřovat správní orgán v základním registru, zda má příslušný adresát datovou schránku, anebo alespoň doručovací adresu odlišnou od místa pobytu. Ověřováním dat vůči základním registrům budou řešeny také některé problémy při doručování do datové schránky.

Nelze konečně přehlédnout ani fakt, že zákon o základních registrech přináší vyšší bezpečnost v oblasti zpracování osobních údajů. Rodné číslo bude v mnoha případech nahrazeno bezvýznamovými identifikátory platnými pouze pro jedinou úřední agendu a registr práv a povinností bude fungovat jako ověřovací databáze pro oprávněnost přístupu ke konkrétnímu údaji. Subjekt údajů bude mít právo na informaci o přístupech k datům a tím také možnost kontroly nad tím, kdo s nimi disponuje.

Shrnutí:

Tento článek vysvětuje hlavně přinesl zákon č. 111/2009 Sb., c s ostatními probíhajícími moc každý ze čtyř základních registrů identifikace, Registr práv a povinností s ostatními informačními poskytování dat z příslušného ochranu osobních údajů v základních registrů.

Basic Registry Act – contrit

Summary:

This paper explains the basic principles of the Basic Registry Act, No 111/2009, on-going modernisation process of the four basic registries (Registers of Territorial Identification, Registers of the list of attributes shared in the basic registries, Registers of procedures for providing technical instruments for the public sector).

Basis-Register-Gesetz – ein

Kurzfassung:

Dieser Artikel erläutert die zur gemeinsamen Nutzung vorgesehenen Basis-Register-Gesetze (Slg. (Basis-Register-Gesetz) in Zusammenhang mit anderen tschechischen öffentlichen Verwaltungen der Einwohner, Register der Personen von Rechten und Befugnissen) die gemeinsam mit anderen Institutionen beschreibt auch verschiedene Vorgehensweisen bei Basis-Registern und organisatorische Maßnahmen bezogener Daten in Basis-Registern.

* Článek je výstupem z interního projektu v komunikaci ve veřejné správě v rámci

h údajů nebude zavedena vinnost se na orgán veřejně technicky plně připraven

a rodná čísla fyzických trů a zavedení zdrojového nadále povoleno využívat identifikátory pro agendové iosti zákona obdrží jejich

c vydání vyhlášky o techtech RUIAN. Součástí této ip k datům RUIAN, podzda poskytování dat, jejichž ráklady na pořizování dat

ány čtyři základní registry, unikujících databází; tento Orgány veřejné moci budou které duplicitní činnosti při enčních údajů v základních átež. Nesporným přínosem teré by tak měly být odbře-é orgány již disponují.

ia další nástroje e-govern- Při doručování písemností zda má příslušný adresát odlišnou od místa pobytu. my také některé problémy

zladních registrech přináší Rodné číslo bude v mnoha platnými pouze pro jedi- fungovat jako ověřovací aji. Subjekt údajů bude mít nožnost kontroly nad tím,

Shrnutí:

Tento článek vysvětuje hlavní principy nové právní úpravy sdílení dat, kterou přinesl zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech a diskutuje je v souvislosti s ostatními probíhajícími modernizačními procesy v české veřejné správě. Pro každý ze čtyř základních registrů (Registr obyvatel, Registr osob, Registr územní identifikace, Registr práv a povinností) je uveden výčet referenčních údajů sdílených s ostatními informačními systémy. V článku jsou také popsány postupy pro poskytování dat z příslušného registru a organizačně-technické prostředky pro ochranu osobních údajů v základních registrech.

Basic Registry Act – contribution to the e-government

Summary:

This paper explains the basic principles of data-sharing, implemented by the Basic Registry Act, No 111/2009 Coll. and discusses them in relation to other ongoing modernisation processes in the Czech public administration. For each of the four basic registries (Registry of Inhabitants, Registry of Persons, Registry of Territorial Identification, Registry of Rights and Obligations) the authors describe the list of attributes shared with other information systems. This paper also describes procedures for providing data from a registry and some legislative-technical instruments for the protection of personal data in the basic registers.

Basis-Register-Gesetz – ein Beitrag zum E-Government

Kurzfassung:

Dieser Artikel erläutert die wichtigsten Grundsätze der neuen Gesetzgebung zur gemeinsamen Nutzung von Daten, die durch das Gesetz Nr. 111/2009 Slg. (Basis-Register-Gesetz) ins Leben gerufen wurde und diskutiert sie im Zusammenhang mit anderen durchlaufenden Modernisierungsprozessen der tschechischen öffentlichen Verwaltung. Für jede der vier Basis-Register (Register der Einwohner, Register der Personen, Register der Raumidentifikation, Register von Rechten und Befugnissen) ist eine Liste von Referenzangaben angeführt, die gemeinsam mit anderen Informationssystemen geteilt werden. Der Artikel beschreibt auch verschiedene Verfahren für die Bereitstellung von Daten aus den Basis-Registern und organisatorisch-technische Mittel für den Schutz personenbezogener Daten in Basis-Registern.

* Článek je výstupem z interního grantu Vysoké školy ekonomické v Praze „Změny v komunikaci ve veřejné správě v souvislosti s rozvojem e-Governmentu“ (IG508010).